

ЗАКОН

О ПОТВРЂИВАЊУ УГОВОРА ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ О ПРАВНОЈ ПОМОЋИ У ГРАЂАНСКИМ И КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

Члан 1.

Потврђује се Уговор између Републике Србије и Републике Македоније о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, потписан 29. новембра 2011. године у Београду, у оригиналу на српском и македонском језику.

Члан 2.

Текст Уговора у оригиналу на српском језику гласи:

У Г О В О Р
ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ О
ПРАВНОЈ ПОМОЋИ У ГРАЂАНСКИМ И КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

Република Србија и Република Македонија (у даљем тексту: државе уговорнице),

у жељи за развијањем сарадње у области правне помоћи у грађанским и кривичним стварима,

у циљу ефикаснијег остваривања права и интереса својих држава и држављана,

и унапређења свеукупних односа и сарадње између две државе, договориле су се следеће:

Део први
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Пружање правне помоћи

Члан 1.

(1) Државе уговорнице ће, на захтев, пружати једна другој правну помоћ у грађанским и кривичним стварима под условима и на начин утврђен овим уговором.

(2) Под „грађанским стварима” у смислу овог уговора подразумевају се предмети који се односе на статусне, породичне, радне, привредне, имовинско-правне и друге односе физичких и правних лица.

(3) Под „кривичним стварима” у смислу овог уговора подразумевају се предмети који се односе на кривична дела, привредне преступе и прекршаје.

(4) Правну помоћ пружају судови и други органи држава уговорница који су, по прописима своје земље, надлежни да одлучују о стварима из ст. (1) до (3) овог члана.

Правна заштита и слободан приступ судовима
и другим органима

Члан 2.

(1) Држављани једне државе уговорнице уживају на територији друге државе уговорнице исту правну заштиту својих личних и имовинских права као и њени сопствени држављани.

(2) Држављани једне државе уговорнице имају на територији друге државе уговорнице слободан приступ судовима и другим органима. Пред овим органима они могу да заступају своје интересе, подносе захтеве и предузимају радње под истим условима као и њени сопствени држављани.

(3) Одредбе ст. (1) и (2) овог члана примењују се и на правна лица основана у складу са законима државе уговорнице на чијој се територији налази њихово седиште.

Обим правне помоћи

Члан 3.

Правна помоћ у смислу овог уговора обухвата достављање писмена, обавештења, предају предмета, као и предузимање процесних радњи (саслушање странака, сведока, вештака и других лица, заплена, односно привремено одузимање предмета, претресање, увиђај, вештачење и др.), примену одређених мера (контролисана испоруке, ангажовање лица са прикривеним идентитетом и др.), признање и извршење судских и арбитражних одлука и уступање и преузимање кривичног гоњења.

Начин комуницирања

Члан 4.

(1) Ради пружања правне помоћи према овом уговору, судови и други надлежни органи држава уговорница међусобно комуницирају преко министарстава надлежних за послове правосуђа.

(2) Код општих видова пружања правне помоћи који се односе на уручивање и достављање одређених аката, докумената и обавештења, као и извођење одређених процесних радњи (саслушање странака, сведока, узимање наследничких изјава и др.), судови и други надлежни органи држава уговорница комуницирају непосредно.

(3) Одредбе става (1) овог члана не искључују комуницирање дипломатским, односно конзуларним путем, ако за то постоје оправдани разлози.

(4) У хитним случајевима судови и други надлежни органи држава уговорница могу комуницирати и преко Међународне организације криминалистичке полиције (ИНТЕРПОЛ).

(5) У случајевима из ст. (2) и (4) овог члана, судови и други надлежни органи држава уговорница обавезни су да примерак замолнице у кривичним стварима доставе министарству надлежном за послове правосуђа.

Обавеза сачињавања замолнице

Члан 5.

(1) Захтев за пружање правне помоћи према овом уговору подноси се у виду замолнице.

(2) Замолницу подноси суд или други надлежни орган државе уговорнице којој је правна помоћ потребна (у даљем тексту: држава молиља) и упућује је надлежном суду или другом надлежном органу државе уговорнице од које се тражи правна помоћ (у даљем тексту: замољена држава).

Садржина замолнице

Члан 6.

(1) Замолница за правну помоћ (у даљем тексту: замолница), ако овим уговором другачије није одређено, садржи:

- 1) назив органа државе молиље од кога потиче замолница;
- 2) назив органа коме се замолница упућује, а уколико није познат његов тачан назив, ознаку „ надлежни орган ”, уз назив замољене државе;

3) име и презиме, пребивалиште или боравиште, занимање и држављанство, односно назив и седиште странака и њихово својство у поступку;

4) име, презиме и адресу правних заступника странака, ако их имају;

5) ознаку списка и опис случаја за који се тражи правна помоћ, а у кривичним стварима и правну квалификацију учињеног дела;

6) предмет замолнице, а по потреби и питања која се имају поставити лицу чије се саслушање тражи;

7) назив акта и адресу лица коме треба извршити достављање.

(2) Замолница и други акти које у њеном прилогу достављају судови и други органи држава уговорница морају бити потписани и снабдевени печатом суда или органа од кога потичу.

(3) Замољена држава може тражити додатна обавештења и акте који су јој потребни за извршење замолнице.

Језик

Члан 7.

(1) Замолница за правну помоћ из члана 6. овог уговора и акти које треба доставити уз замолницу, сходно одредбама овог уговора, састављају се на језику државе молиље. Превод на језик замољене државе, није потребно прилагати.

(2) Одговори на замолнице са прилозима (записници, судске одлуке и др.), достављају се на језику замољене државе.

(3) Акти које треба уручити лицима у замољеној држави, достављају се на језику државе молиље и уз њих је потребно приложити и превод на језик замољене државе.

(4) Ако превод, у случају из става (3) овог члана, није приложен, уручење ће се извршити само ако прималац добровољно прими акт.

Начин пружања правне помоћи

Члан 8.

(1) Поступање по замолницама врши се по прописима замољене државе.

(2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, замољени орган ће, на захтев суда или другог органа од кога потиче замолница, моћи да поступи на начин који је посебно означен у замолници, ако то није у супротности са правним поретком замољене државе.

Уступање замолнице надлежном органу

Члан 9.

(1) Ако суд или други надлежни орган коме је замолница упућена није надлежан за поступање, замолницу ће без одлагања уступити надлежном суду или другом надлежном органу на територији замољене државе и о томе ће обавестити орган државе молиље.

(2) Замољени орган ће предузети све потребне мере за утврђивање праве адресе, ако се лице коме треба извршити достављање не може пронаћи на адреси означеној у замолници.

Члан 10.

Замољени орган обавестиће орган државе молиље о поступању по замолници, а ако замољени орган није могао да удовољи замолници, одмах ће о томе обавестити орган државе молиље и вратиће достављена акта, уз навођење разлога због којих није могао поступити по замолници.

Достављање аката

Члан 11.

(1) Достављање аката се доказује потврдом о достављању која се саставља по прописима замољене државе. У потврди мора бити назначено место и датум пријема и потпис примаоца или означен друкчији начин достављања.

(2) Државе уговорнице могу својим држављанима да достављају акте и да од њих узимају изјаве преко својих дипломатских или конзуларних представника, без употребе принудних мера.

Одбијање правне помоћи

Члан 12.

(1) Замољена држава ће одбити правну помоћ ако нису испуњени услови за пружање појединих видова правне помоћи предвиђени овим уговором.

(2) Замољена држава може одбити пружање правне помоћи ако сматра да би удовољење замолници угрозило њен суверенитет или безбедност или би било у супротности са њеним правним поретком.

Трошкови пружања правне помоћи

Члан 13.

(1) Свака држава уговорница сноси трошкове указивања правне помоћи који су настали на њеној територији, ако овим уговором није другачије одређено.

(2) Државе уговорнице неће захтевати накнаду трошкова за извршене радње по замолницама, осим награде за извршено вештачење и друге трошкове настале поводом вештачења, као и трошкове привременог упућивања лица лишеног слободе у замољеној држави као сведока на територију државе молиље.

(3) Вештачење се може условити претходним полагањем предујма код замољеног суда, ако трошкове вештачења сноси странка.

(4) Сведоку или вештаку, који се одазове позиву суда државе молиље, припада право на накнаду путних трошкова и трошкова боравка, сагласно прописима државе молиље.

(5) У позиву ће се навести које накнаде припадају лицима из става (4) овог члана, а на њихов захтев даће им се предујам за покриће трошкова.

Заштита сведока и вештака

Члан 14.

(1) Сведок или вештак који се појављује пред судским органима државе молигље, на основу позива који му је достављен од судског органа замољене државе, не може, без обзира на његово држављанство, бити подвргнут судском гоњењу, притворен због дела које је предмет судског поступка у коме је тражено његово присуство или за дело које је починио пре него што је напустио територију државе молигље, нити упућен да издржава казну на основу неке раније донесене судске одлуке.

(2) Одредба става (1) не примењује се ако сведок или вештак, иако је за то имао могућности, није напустио територију државе молигље у року од 15 дана пошто му је саопштено да његово присуство више није потребно или се у њу добровољно врати пошто је напустио. У овај рок не урачунава се време у коме сведок или вештак из објективних разлога није могао да напусти територију државе молигље.

Обавештење о прописима

Члан 15.

Државе уговорнице ће на захтев, једна другу обвештавати о прописима који су на снази или су били на снази на њеној територији и по потреби достављати текстове тих прописа, као и објашњења о одређеним правним питањима у вези са материјом која је предмет овог уговора.

Део други

ПРАВНА ПОМОЋ У ГРАЂАНСКИМ СТВАРИМА

1. Поступање по замолницама у грађанским стварима

Члан 16.

(1) Судови којима су упућене замолнице извршиће их што је могуће пре и применити по потреби исте принудне мере као и приликом извршења замолница између домаћих судова. Принудне мере неће се примењивати ако се ради о личном доласку странака.

(2) Суд или други орган од кога потиче замолница биће, на свој захтев, благовремено обавештен о времену и месту извршења тражене радње како би евентуално заинтересована страна могла томе да присуствује. Судови могу вршити ово обавештење непосредно.

Члан 17.

(1) Државе уговорнице пружаће једна другој помоћ у утврђивању адресе лица која се налазе на њиховој територији, ако се то тражи ради остваривања права њихових држављана у поступку пред органима надлежним за одлучивање у грађанским стварима у смислу овог уговора и ако се у ту сврху пруже одговарајући подаци.

(2) Захтев из става (1) овог члана упућује се органу друге државе уговорнице на начин предвиђен чланом 4. овог уговора.

2. Ослобођење од давања обезбеђења парничних трошкова и ослобођење од плаћања трошкова судског поступка

Члан 18.

(1) Од држављана једне државе уговорнице који иступају као тужиоци или умешачи у поступку пред судом друге државе уговорнице, не може се захтевати полагање обезбеђења парничних трошкова (акторска кауција) због тога што су странци или што немају пребивалиште или боравиште на територији државе уговорнице којој припада суд.

(2) Предујам трошкова поступка које сноси странка може се захтевати од држављана друге државе уговорнице под истим условима и у истом обиму као и од сопствених држављана.

(3) Одредбе ст. (1) и (2) овог члана сходно се примењују и на правна лица.

Члан 19.

(1) Држављани једне државе уговорнице када се појављују пред судовима друге државе уговорнице уживају ослобођење од плаћања судских такси и трошкова, као и бесплатну правну помоћ у току поступка под истим условима и у истом обиму као и њени сопствени држављани.

(2) Молбу у смислу става (1) овог члана странка може поднети непосредно надлежном суду друге државе уговорнице или суду државе уговорнице чији је држављанин, ако на њеној територији има пребивалиште или боравиште. Суд државе уговорнице чија је странка држављанин, доставиће молбу надлежном суду друге државе уговорнице на начин предвиђен чланом 4. овог уговора.

Члан 20.

(1) Уверење о имовном стању на основу којег се признаје ослобођење од плаћања трошкова судског поступка из члана 19. овог уговора, издаје надлежни орган оне државе уговорнице на чијој територији молилац има пребивалиште или боравиште.

(2) Ако молилац има пребивалиште или боравиште на територији треће државе, ово уверење може издати надлежно дипломатско - конзуларно представништво државе уговорнице чији је он држављанин на територији треће државе.

(3) Суд који одлучује о захтеву за остваривање права на ослобођење од плаћања трошкова судског поступка из члана 19. овог уговора може, по потреби, тражити додатна обавештења од органа државе уговорнице чији је молилац држављанин.

3. Исправе

Ослобођење од легализације

Члан 21.

(1) Јавне исправе које је у прописаном облику саставио или издао суд, јавни бележник, извршитељ или други надлежни орган једне државе уговорнице и које су снабдевене потписом и службеним печатом није потребно даље оверавати ради употребе пред органима друге државе уговорнице. Исто тако,

није потребна ни даља овера приватних исправа ако их је оверио суд, јавни бележник, извршитељ или други надлежни орган.

(2) Одредба става (1) овог члана односи се и на преписе јавних и приватних исправа.

Доказна снага јавних исправа

Члан 22.

Јавне исправе издате од надлежних органа једне државе уговорнице имају пред органима друге државе уговорнице исту доказну снагу као и домаће јавне исправе.

Достављање исправа о личном статусу

Члан 23.

(1) Државе уговорнице достављаће једна другој изводе из матичних књига као и правноснажне судске одлуке које се односе на лична стања држављана друге државе уговорнице.

(2) Исправе и судске одлуке из става (1) овог члана достављају се без такса и трошкова, надлежном органу друге државе уговорнице.

(3) Изводи из матичних књига умрлих достављају се одмах, а остали изводи крајем сваког тромесечја.

Поступак за признање и извршење

Члан 24.

Поступак за признање и извршење судских и арбитражних одлука спроводи се у складу са домаћим законодавством држава уговорница.

Део трећи

ПРАВНА ПОМОЋ У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

1. Општи видови правне помоћи

Члан 25.

(1) Државе уговорнице, у складу са овим уговором, пружају једна другој правну помоћ у кривичним стварима у најширем могућем обиму.

(2) Правна помоћ обухвата нарочито:

1) извршење процесних радњи, као што су позивање и достављање писмена, саслушање окривљеног, испитивање сведока, вештака и других лица, увиђај, претрес просторија и лица, привремено одузимање предмета;

2) примену посебних мера као што су надзор и снимање телефонских и других разговора или комуникација и оптичка снимања лица, контролисана испорука, склапање симулованих правних послова, прикривене радње, претраживање рачунарског система или његовог дела и у њему сачуваних података, као и обрада тих података;

3) размену обавештења и достављање писмена и предмета који су у вези са кривичним поступком, достављање података без замолнице,

саслушање аудио и видео-конференцијском везом, формирање заједничких истражних тимова;

4) привремену предају лица лишеног слободе ради испитивања у својству сведока или вештака или суочења пред надлежним органом државе молигје.

(3) Уз замолницу за претрес лица или просторија или заплону, односно привремено одузимање предмета, прилаже се један примерак или оверени препис одлуке.

(4) Предмете и изворнике аката и писмена који су достављени ради извршења замолнице, држава молигја вратиће што пре замољеној држави, уколико их се она не одрекне.

Позиви

Члан 26.

У позиву окривљеном, сведоку, вештаку или другом учеснику у поступку који се позива из замољене државе, не сме бити запрећена принудна мера у случају да се позиву не одазове. Ако се позвани не одазове позиву, за то му не сме бити изречена санкција.

Привремена предаја лица лишеног слободе

Члан 27.

(1) Уколико држава уговорница, која спроводи кривични поступак позове, ради испитивања односно саслушања, у својству сведока или вештака лице које је лишено слободе у другој држави уговорници, оно може бити привремено предато држави молигји.

(2) Држава молигја дужна је да привремено предато лице врати у року који одреди замољена држава.

(3) Предаја ће се одбити:

- 1) ако се лице лишено слободе с тим не сагласи;
- 2) ако би услед предаје могло доћи до продужења његовог лишења слободе;
- 3) ако постоје други важни разлози против његове предаје држави молигји.

(4) Предаја се може одложити ако је присуство лица лишеног слободе потребно у кривичном поступку који се води на територији замољене државе.

(5) Ако трећа држава треба да преда једној од држава уговорница лице лишено слободе, преко територије друге државе уговорнице, друга држава уговорница ће, придржавајући се одредаба овог уговора, одобрити транзит лица лишеног слободе, ако оно није држављанин те државе уговорнице.

(6) У случају из става (1) овог члана предато лице мора бити у притвору на територији државе молигје, а у случају из става (5) овог члана на територији државе замољене за транзит, уколико држава од које је затражена предаја не захтева да оно буде пуштено на слободу.

(7) Ако замољена држава удовољи замолници, држава молигја је дужна да лице лишено слободе држи у притвору за време његовог боравка на њеној територији и да га, по предузетој радњи правне помоћи, одмах врати

замољеној држави уколико она не захтева да буде пуштено на слободу. Предато лице ужива заштиту предвиђену у члану 14. овог уговора.

Заштита личне слободе

Члан 28.

(1) Лице које је позвано да се појави пред судом државе молиће да би кривично одговарало за дело које му се ставља на терет, не сме, независно од држављанства, на њеној територији бити гоњено или притворено нити му се на било који начин сме одузети или ограничити слобода за дела и осуде који нису наведени у позиву, а потичу из времена пре његовог одласка из државе молиће.

(2) Кривично гоњење, лишење слободе или било какво друго ограничење личне слободе дозвољено је ако се позвани, након што његова присутност по изјави суда више није потребна, задржи више од 15 дана на територији државе молиће иако је могао напустити и ако се након напуштања територије државе молиће добровољно врати на њену територију.

Присуство радњама правне помоћи

Члан 29.

(1) На изричиту молбу државе молиће, замољена држава обавестиће је о месту и времену извршења замолнице.

(2) Представници заинтересованих правосудних органа и лица која учествују у кривичном поступку, као и њихови правни заступници, могу присуствовати приликом предузимања радње правне помоћи, уз сагласност надлежног правосудног органа замољене државе. Ова лица уживају заштиту предвиђену у чл. 14. и 28. овог уговора.

Заједнички истражни тимови

Члан 30.

Ако то оправдавају околности случаја, споразумом надлежних органа држава уговорница, могу се формирати заједнички истражни тимови.

Обавештења из казнене евиденције

Члан 31.

(1) Државе уговорнице обавештавају једна другу о свим осудама држављана друге државе уговорнице које су уписане у њену казнену евиденцију. Изводе из казнене евиденције државе уговорнице достављају сваких шест месеци преко органа из члана 4. став (1) овог уговора.

(2) Државе уговорнице једна другу обавештавају и о другим подацима уписаним у казнену евиденцију.

(3) Државни орган надлежан за вођење казнене евиденције једне државе уговорнице, на непосредни захтев правосудног органа друге државе уговорнице, пред којим се води кривични поступак, доставиће извод из казнене евиденције.

Члан 32.

Надлежни правосудни органи држава уговорница, на молбу, достављаће једни другима податке о лицима који су држављани друге државе уговорнице, а која се налазе под истрагом или против којих је покренут кривични поступак на територији друге државе уговорнице.

Достављање података без замолнице

Члан 33.

(1) Државе уговорнице могу и без претходно упућене замолнице, достављати једна другој податке о кривичним делима и учиниоцима до којих су дошле, уколико сматрају да би ти подаци могли бити од користи за покретање или вођење кривичног поступка или би могли довести до упућивања замолнице сходно одредбама овог уговора.

(2) Достављање података из става (1) овог члана врши се само у случају да то не омета вођење кривичног поступка пред домаћим правосудним органима.

Одлагање пружања правне помоћи

Члан 34.

(1) Замољена држава може да одложи пружање правне помоћи из члана 27. овог уговора, уколико је то неопходно ради несметаног вођења кривичног поступка који је у току пред домаћим правосудним органима, а који је у вези са достављеном замолницом.

(2) Замољена држава ће обавестити државу молиљу о разлозима за одлагање пружања правне помоћи из става (1) овог члана.

Одбијање правне помоћи

Члан 35.

Државе уговорнице одбиће правну помоћ:

- 1) ако дело, које је наведено у замолници, по праву замољене државе није кривично дело;
- 2) ако је замолница у вези са делом које је, по мишљењу замољене државе, политичке или војне природе.

2. Уступање и преузимање кривичног гоњења

Члан 36.

(1) Ако је држављанин једне државе уговорнице или лице које на њеној територији има пребивалиште учинило кривично дело на територији друге државе уговорнице, које је судски кажњиво у обема државама уговорницама, држава уговорница у којој је дело учињено може замолити другу државу уговорницу да преузме кривично гоњење.

(2) Надлежни органи замољене државе спроводе кривични поступак у складу са прописима те државе.

Члан 37.

(1) У замолници за преузимање кривичног гоњења мора бити описано чињенично стање и морају бити наведени што потпунији подаци о окривљеном, његовом држављанству и пребивалишту или боравишту.

(2) Уз замолницу се прилажу:

- 1) списи у изворнику или овереном препису;
- 2) доказ о држављанству, односно пребивалишту, лица за које се моли преузимање кривичног гоњења;
- 3) извод одредаба из кривичног закона које се у тој кривичној ствари примењују у држави молиљи;
- 4) изјаве оштећених.

(3) Изјава оштећеног лица која је потребна за покретање кривичног поступка у држави молиљи има правно дејство и у замољеној држави.

(4) Ако замољена држава не прихвати замолницу за преузимање кривичног гоњења, одмах ће обавестити државу молиљу и вратити јој списе који су достављени уз замолницу.

Члан 38.

Правосудни органи државе молиље привремено се одричу мера гоњења за дела наведена у замолници за преузимање кривичног гоњења. Од таквих мера се у сваком случају одустаје:

1) ако је надлежни суд или надлежни орган замољене државе уговорнице коначно обуставио кривични поступак због недостатка доказа или зато што почињено дело није кривично дело;

2) ако је окривљени у замољеној држави уговорници правноснажно ослобођен;

3) ако је одлука суда која је донесена у замољеној држави уговорници већ извршена или извршењу нема места по закону или због акта о помиловању или амнестији или је према праву замољене државе наступила застарелост.

Члан 39.

Замољена држава уговорница обавештава државу молиљу о исходу кривичног поступка у вези са замолницом за преузимање кривичног гоњења и ради тога доставља правноснажну одлуку у изворнику или овереном препису.

Део четврти

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 40.

Спорна питања у вези са применом овог уговора државе уговорнице ће решавати дипломатским путем.

Члан 41.

(1) Овај уговор подлеже потврђивању.

(2) Уговор ступа на снагу даном пријема последње ноте дипломтским путем којима се државе уговорнице узајамно обавештавају о спроведеном поступку потврђивања у складу са њиховим законодавством.

(3) Уговор се закључује на неодређено време. Свака држава уговорница може Уговор писмено отказати дипломатским путем, и у том случају Уговор престаје да важи након истека 6 (шест) месеци од дана пријема обавештења о отказивању.

(4) Ступањем на снагу овог уговора престаје да важи Уговор између Србије и Црне Горе и Републике Македоније о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, сачињен у Скопљу 6. јула 2004. године.

Овај уговор сачињен је у Београду дана 29. новембра 2011. године, у два оригинална примерка, сваки на српском и македонском језику, с тим да су оба текста подједнако веродостојна.

ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Снежана Маловић, с.р.

ЗА РЕПУБЛИКУ МАКЕДОНИЈУ

Блерим Беџети, с.р.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.